



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

III. Iac. Sadolet. Episc. Carp. Petro Bembo S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

Etum non sint aucti vituperare. Quare quoniam sumus in portu
 tenemus stationem quam cepimus, & quod reliquum fuerit vi-
 ta, honestissimis studiis atq; actionibus impendamus. Deus mo-
 do propitius sit, & commodè valere liceat: præstabitur, ut ratio
 eret ouij nostri. Vnus nobis deest conspectus, vel potius congres-
 sus tuus, qui nunc quidem foret, vt tu suavissimè scribis, nostrum
 veni, dulcissimus. Sed quoniam id non potest, sumus hac episto-
 larum inter nos colloquutione contenti: quæ quidam prohibet
 querit, vne sit crebrior? Amabò, te quando ad eam urbem es, in
 qua omnium ferè gentium negotia geruntur, perspice, quorum
 fide & opera optimè inter nos commutare possint literæ: equidem
 sequar consuetudinem tuam. Commentarium meum planè nolo Ve-
 nentium imprimi, ab illo *id est* duntaxat, qui commutatus fuit
 pluribus locis. Eam Lugdani imprimendum curauimus: cuius
 mittimus tibi volumen vnum, verius aliquantum nos quidè ex-
 istimantes, non placiturū illam tibi, nec tui fore stomachi: nec tã
 me hercule, quod non præclarè in eo agantur res: sed quia bar-
 bara multa & obsoleta necessario asperia sunt: nostri enim mo-
 dicitis scriptoris. Tu boni consule quicquid est, & nos amare per-
 fecerit, mi charissimi me atq; optatissime Bembe, amore illo frater-
 no, quo iam diu coniuncti inter nos sumus germanum in modum.
 Flaminium optimum adolecentem, & eundem deditum optimis
 studiis, Colamque item tuam, cuius ego fidem, diligentiam, vir-
 tutem, quotidie pluris facio, saluere iube plurimum verbis meis.
 Vale. Ex suburbano nostro Carpentor. XI. Cal. Aug. M. D. XXX.

III.

IAC. SADOLET. EPISC. CARP. PETRO
 Bembo S. P. D.

CRATVM est mihi, quod video tibi curæ esse, quemadmodum
 crebro inter nos per literas colloquamur: quando quod po-
 tuit esse gratius, vt liceret nobis garrite coram quæcunq; in buc-
 cam venissent (qui quotidianæ fructus familiaritatis vberimus
 esse solet, & suavissimus) nobis fato quodam est ereptum. Sed tamè
 ne huius quidè officii exercitatio despicienda est: est enim & iu-
 uanda & dulcis: modò literæ cursum haberent & secundum & fa-
 xilem. Video enim tuas datas Ianuario mense, mihi extremo Maio
 fuisse redditas, cum hæ prius ad aulam Regis peruenissent, & illine
 demum, tanquã errore agnito, ad me se vix aliquando recepissent.
 Ego tamen in dandis literis sequar institutum tuum, vt Lugdunum
 mittam, vnde Venetias postea perferantur, ad Lazarum Baysum
 legatum Regis, hominè vt ego quoq; cognosce videor, & doctum
 & perhumanum. Qui cum ad me prior scripisset, non existima-
 uit

uir amicitiam petitis altè principis, & magno ambitu verborum conciliandam esse. Sed scripsit apertissimè & familiarissimè; vringenæ suæ naturæ illustre testimonium iam tum mihi dedit. Amo igitur eum, neq; id mediocriter. Porro accedet corollarium, mihi quidem non molestum, vtitem ad illum semper aliquid dem, quò etiam meæ ad te commodius ferantur. Sed ad literas tuas. illæ verò, mi Bembe suauissime & optime, admirabile est, quanta animum meam voluptate affecerint: quod, vtum eloquentiæ in illis tuæ tribuendum putem, an amor in me tuo, qui vndique in illis literis se ostendit, difficile est dictu. Eminent enim vtroque, meque ita delectat, vt nihil vniquam magis. Sed de genere orationis stylique elegantia, vereor, ne si plura dicam, tibi etiam ipsi videar ineptus. Testatum enim iam diu apud omnes est, & qui tu sis, & de te ego quid sentiam. De amore ergo potius, quem tuum esse erga me tantum, quantum audeo optare, & video, & vehementer letor. Itaque illa quam suauiter scripsit, de mea beneuolentiâ erga te, tibi planè perspecta, de fratrum nostrorum filiis, de studiis domesticis, de omni cura cogitationeque rerum etiam intimarum? quæ tu tam amanter, tam fraternè singula commemoras, vt non tuas literas legere, sed te ipsum videat audire loquentem: quem ego absentem, tanquam presentem, & audio mediis fidius, & quotidie intueor. Ac (si verum loqui volumus) hoc est propriè amare, communicare videlicet recondita consiliorum suorum: non id, quod plerique facimus, cum nullo argumento proposito accedimus ad scribendum, verbis crebè iactare, & quasi ostentare beneuolentiâ. Sed ne viam, si concedo tibi, vt plus me ames, quam ego te amo: qui in hac ratione præsertim, debeam partes ferre potiores. Nam vt mittam initia & ortus familiaritatis nostræ, quorum semper mihi quidem iucunda est recordatio, cum tu principio à me appetitus, dedisti mihi te promptum & facilem, ac in omni genere elegantem ac perhumanum: vtque reliqui deniceps temporis indicia tuæ erga me voluntatis præteream, quæ & magna & multa sunt: hoc tuo officio quid potest esse constantius, quòd eandem amicitie fidem absentem mihi præstas, quam olim præsentem iam diu præstitisti? Namque ego, qui veteribus necessitudinibus, relicto, ad nouas atque insolitas fortuna quadam translatus sum: si conferuo memoriam meorum familiarium, quid quaeso, aliud facio, quam id quòd natura fert: scilicet vt leniam desiderium animi mei recordatione eorum quos diligo? Tu qui domi cum tuis charissimis remansisti, qui amicis abundas, cuius domus assidue flore copia lectissimorum hominum: cum me ipsum tanti absentem facis, in amoreque persistis, nec diuturna iam disunctione nostra quicquam esse imminutum de tua pristina voluntate significas, & bene-

sequentis in te meae faces sublevis: & tibi officii summam lau-
 dem vendicas. Quae nulla re à me potest, nisi magnitudine amo-
 ris componari. Sed quid ego? labor equidem longius: et si enim
 hac gratia memoratu, minimè tamen necessaria sunt. Quapro-
 pter ea mihi faciamus. Quod tuus in fratris filio instituendo la-
 bor non cum adhuc exitum affectus sit, quem tu sperares: cre-
 dis mihi hoc velim, non minus curae mihi rem eam esse, quam ti-
 bi ipsi. Quid enim interest, utrum tuus sit, an meus? Sed ego spe
 quadam adducor, ut confidam, fore tibi illum aliquando volu-
 prari. Multum enim illum aetas, multum imitatio domesticæ ex-
 emplum adiuuabit: nec boni seminis virtus facile est interitura.
 Quapropter suadeo tibi, ut neque spem de eo, neque studium de-
 ponas. Meus quidem, cum est uti ego maximè volo, Deo habeo
 gratiam. Is te vnum summè omnium colit: miroque afficitur de-
 siderio, tum visendi te, tum arctius adhaerendi tibi, cui rei utique
 aliqua aliquando capietur occasio. De studiis nostris, in quæ præ-
 ter expectationem suam, & ceterorum, uterque nostrum de lapsus
 est, hoc de me tibi habeo dicere: visum fuisse mihi, ista magis con-
 venire huic iam ætati, & huic personæ quam gero, esseque offi-
 cio meo continentiora, quam illa quæ lucis quidem habent ac
 laudis plus, sed utilitatis certè minus. Itaque in hac iam totus im-
 mingo: perfectoque Horrenso, quem habeo nunc in manibus,
 cuius negotii eius magnitudo penè ut desperem facit, (est enim res
 prioris maximi operis) sed tamen eo aut perfectio, aut abiectio,
 non facile aliud agere me, neque alibi vispiam, quam in sacris li-
 teris versari cognosces. Tua verò susceptio conferendæ histo-
 riæ, dignitatis plena est (ut ego iudico) non mediocris: nam &
 honorifico senatusconsulto ad hoc munus vocatum fuisse, exi-
 mia tua est gloria: præsertim cum illud non ambitione expres-
 sum, sed sponte, & ipse iudicio senatus exortum fuerit: & tua sum-
 mopere laudanda ac prædicanda est pietas, non denegasse pa-
 tris hanc operam, ut illius gestæ res tuo ingenio potissimum,
 grauissimoque testimonio posteritati proderentur. Quare id
 cupio tibi bene & feliciter euenire. Quanquam non illud qui-
 dem tibi tam optandum est, quam ut incolumis diu valetudine
 bona perfruaris: cetera enim abundè ad sunt, per quæ & tui inge-
 nio laas, & Rei tuæ publicæ monumentorum memoria consecre-
 tus immortalitati. Tibi sanè ea res cecidit non incommode: non
 enim necesse habuisti, id id quod mihi contigit, desistere à vete-
 re curricula studiorum tuorum, & velut incognita in via impi-
 tate novas orbitas, siquidem hoc opus est, (ut ille inquit) omni-
 sum tibi hoc tibi difficile, aut laboriosum: quid enim est, quod tibi,
 pro tuo isto ingenio, istaque doctrina, ac eloquentia, qua insigni-

rer præditus es, aut nouum accidere, aut difficile possit? Verùm de his factis: Colam meum tantopere probari à te, & magnifici, neque miror, & vehementer gaudeo. De Flaminio idem sentio, quod tu. Lazarum Bonamicum audio tradere Patavij publicè doctrinam bonarum artium iuuentuti. Eum ego hominem maiore in modum diligo: neque dubiro, quin tibi iam factus sit per familiaris: summo est ingenio, excellentiq; doctrina. Sed virtus, & probitas, & in omni officio fides atq; constantia, in primis in illo homine amanda & complectenda est. Eum tu saluere iubebis verbis meis plurimum. Credo te memoria tenere, confectam à me olim, cum Romæ etiam essem, oratione quendam in Iudeos, quam ego causam in duas actiones partiti institueram. sed prior fuit pars tantummodo absoluta, si tamen absoluerit est, quod parum politè efficias: eam ego nunquam duxi edendam, neq; hercule nunc in alia sum voluntate. Sed cum flagitanti iam sepius, & amicitiae nomine vim quasi afferenti, Herculi Gonzage, homini & nobilitate virtuteq; maiorum suorum, & suis ornamentis ac laudib. amplissimo, omniumq; & cultu & amore dignissimo, resistere amplius non possum, illam ad eum mitto, (modò n. in fasciculū coniecta est) hac legem tamen, in quo multis precib. cū eo ago, vt ne cuiquam omnino copiam illius describenda faciat, præterquā tibi, si id forte petueris: & si damni nihil putaueris, bonas horas tuas in ea legenda consumere non bene. Quod tibi notū esse volui, vt cum de meo animo certior factus esses, quid tibi esset faciendū, ipse statueres. Vale mi optatissime atq; humanis. Bembe, & M. Anton. Michaëlem, quæ ego vnice semper dilexi, quemq; mei vicissim cognoui amantissimum, saluta meis verbis, etiam atq; etiam. Carpent. XI. Cal. Iulij, M.D.XXXI.

IV.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT.

Petro Bembo, S. P. D.

CVM haberem plus aliquantū otij quàm tu, seruani verus institutum, vt Latine ad te scriberē: tametsi quacunq; lingua scribatur inter nos, neutri quicquam accidere potest iucundius. De te enim sentio, item vti de me ipso, cui omnis tua epistola incredibilem semper quandam adfert voluptatē. Cepillus ille, quem tu mihi commendas, ad me ipse non adit: literas tuas misit. Et ego denunciari iussi, si quid opera mea vellet vti, omnia me tua causa, quæ is vellet, esse facturum. Orationem meam tibi tam placuisse, quàm scribis, vehementer gaudeo: & si hoc mihi præter opinionē accidit. Semper enim ego de illa fastidiosius iudicavi. Sed tu amore fortasse inductus, quo erga me, & res omnes meas afficeris, honorificentius sentis de illa, quàm res ipsa ferat. Quod si ita est, ego